

Om kunsten

Der indsættes links til billeder af kunstværkerne -

I dialog med Kasper Heiberg

Af fhv. rektor Finn Jorsal

Artiklen er publiceret i: "Med hjælp fra ... Ny Carlsbergfondet i dag", Forlaget Rhodos 2002

I Thisted i Thy er Kasper Heiberg i dialog med Erland Knudssøn Madsen, Bjørn Nørgaard, Bent Sørensen, Erik Heide og Sigrid Lütken. Dialogen foregår dagligt i en ramme og en kulisse, der udgøres af det skulpturelle bygningskompleks, som arkitektfirmaet Friis og Moltke i 1974 skabte til Thisted Gymnasium & HF-Kursus.

Kasper Heiberg kom først af de seks kunstnere. Han havde af Statens Kunstfond fået tilbud om at skabe en kunstnerisk udsmykning til et af de nye tvillingegymnasier i Viborg og Thisted, og han valgte altså den af bygningerne, som han siden kaldte Himmel-Bygning - en titel, som i dag snarere bruges om hans udsmykning end om bygningen. Højden til himlen heroppe i det nordvestlige Jylland og lyset over Thy gjorde givetvis forskellen. I løbet af lidt over et år i 1977-78 lavede Kasper Heiberg det rumkunstværk, som i den nye gymnasiebygningens første 20 år var KUNSTEN i og ved skolen.

Thisted Gymnasium blev som institution grundlagt i 1947, og i forbindelse med optakten til fejringen af det halve århundrede i 1997 blev skolen af Ny Carlsbergfondet begavet med Erland Knudssøn Madsens granitskulptur Soltegn. Opstillingen af en skulptur af Erland Knudssøn Madsen lige inden for gymnasiets hovedindgang rummer den særlige pointe, at han under Kasper Heibergs komplicerede skabelsesproces 20 år tidligere havde virket som dennes assistent - og ifølge eget udsagn under dette arbejde fundet ud af, at skulpturen var hans medium til kunstnerisk udfoldelse. Erland Knudssøn Madsen var desuden - sammen med Kurt Tegmeier - i 1984 og 1987 ansvarlig for en allerede da nødvendig restaurering af Himmel-Bygning.

Soltegn er altså symbol på en både indre og ydre kontinuitet i de kunstneriske udtryk på skolen. I det ydre består sammenhængen i den lyse granitstens meget harmoniske samklang med bygningens dominerende beton.

Ud over betonen er bygningen markant karakteriseret ved nord-syd fløjens meget store tag af cortenstål samt de mange tagkanter m.m. af samme materiale. Til et smukt samspil med dette materiale gav Ny Carlsbergfondet i september 1997 skolen syv støbejernsskulpturer af Bjørn Nørgaard. Også denne gave i anledning af 50-årsjubilæet afspejler både en ydre og en indre samhørighed med skolebygningen. De syv skulpturer bærer nemlig titlerne Klog, Tro, Viden, Ydmyg, Oplysning, Indsigt og Troskab, og Bjørn Nørgaard har selv i et interview ved Karsten Ohrt sagt, at værkernes titler skal ses i sammenhæng med, at kunsten i dag efter hans mening bør være "bærer af en etisk holdning". Om forholdet mellem værkerne og deres titler siger kunstneren i øvrigt: "Mine figurer er lavet uden titler, og så har jeg brugt titlen til at placere figuren i forhold til

vores kultur."

Interviewet med Bjørn Nørgaard er lavet inden skulpturernes opstilling i Thisted. Den blev drøftet og planlagt i forsommeren 1998, og resultatet blev en placering lige ved skolens hovedindgang. "Dyderne" tager således mod eleverne hver morgen, men ud over sammenhængen med skolens bygning og livet i den udgør de syv figurer i kraft af deres indbyrdes placering en harmonisk helhed. Derved fungerer de i dag i smuk overensstemmelse med Bjørn Nørgaards oprindelige mening med dem, som han over for Karsten Ohrt udtrykte således: "Samtidig med at der var tale om menneskefigurer, var det vigtigt, at de var sig selv, kunne stå alene i rummet og danne deres eget rum".

Det er de bestemt kommet til, og så i øvrigt i to meget forskellige udtryk, alt efter om de ses ved dag eller i mørke.

Når man i dagslys nærmer sig skolebygningen fra syd, er det i første omgang Kasper Heibergs tegn og pyramidespids på gavlen, der fanger blikket til venstre for hovedindgangen. Men når man kommer tættere på, begynder Bjørn Nørgaards menneskefigurer lige til højre for indgangen at tage opmærksomheden, ikke i konflikt, men i en fin vekselvirkning med begyndelsen til Himmel-Bygning.

Efter mørkets frembrud får de syv skulpturer imidlertid deres helt eget liv i kraft af en belysning nedefra, som næsten endnu mere end ved dag får dem til at danne deres eget rum.

Som pendant til Heiberg og Nørgaard ved den sydlige indgang til skolen giver Bent Sørensen skulptur i bronze Stabet mental fylde til området ved indgangen fra nord. Bent Sørensen holdning og formsprog passer på sin egen stilfærdige maner fint til Friis og Moltkes bygning, og så opleves Stabet i kraft af sin placering såvel af skolens elever, når de skal over til deres idrættimer i Thy-Hallen, som af de mange både yngre og ældre folk fra Thisted, som passerer forbi på vej til deres fritidssport sammesteds. Den blev skænket skolen af Ny Carlsbergfondet i 1998 i forlængelse af jubilæet året før.

Modsvaret til Soltegn ved sydindgangen er endnu en Bent Sørensen-skulptur mod nord, hvor hans Polychrom har den blå som sin mest dominerende farve i stentøjsskulpturen. Farven matcher de blå gelændere på bygningens mange etagerækværker og trappeopgange, som skolens "farvesætter" Hasse Juul er ansvarlig for. Han hjalp da også Bent Sørensen med placeringen og opsætningen af Polychrom, som er anbragt således, at de to værker kan ses sammen, selv om sidstnævnte som angivet står indendørs.

Den var med på kunstforeningen "Det Ny Kastet"s udstilling i 1999 på Det gamle Rådhus i Thisted med - foruden Bent Sørensen - Sigrid Lütken og Hasse Juul og blev ved den lejlighed købt af Ny Carlsbergfondet til supplering af skulptursamlingen på gymnasiet.

Ved samme lejlighed blev Sigrid Lütken af Ny Carlsbergfondet bedt om at udarbejde et relief til skolens fællesareal. Det var en kærkommen opfordring, for Sigrid Lütken nærer stor veneration for Friis og Moltkes bygning og Kasper Heibergs udsmykning, som hun og Bent Sørensen i en årrække har besøgt hver sommer. Hun endte med at løse opgaven anderledes end oprindeligt planlagt, da den indre omfatningsmur rundt om kantinen har svært ved at "bære" det større relief, som den var tiltænkt. Resultatet endte med at blive ti mindre relieffer, som sommeren 2000 blev indfattet i kantineinuren, således at de får et vestvendt lys fra de højtsiddende vinduer i skolens lange

nord-syd fløj. Motiverne er dyr og mennesker, f.eks. Mand med 3 kalve, To heste går ud og Stalden, 3 køer og mand, en motivverden, som harmonerer med det landlige univers, som mange af skolens elever kommer fra.

Som endnu et bidrag til det, der begynder at kunne kaldes skulptursamlingen på Thisted Gymnasium, skænkede Ny Carlsbergfondet et halvt år tidligere værket Den døde mand fra Bethlehem af Erik Heide. Der er tale om en støbejernsfigur på granitsokkel, og de 6 "bærere" og den døde modsvarer farvemæssigt på smukkeste vis bygningens mange cortenelementer. Gymnasiet er mod syd, øst og nord omgivet af en træbevoksning, som nu vedligeholdes på en sådan måde, at de egetræer, som udgør hovedparten af beplantningen, er udtyndet til en sammenhængende, men ikke-kompakt skov. Denne beplantning yder på bygningens østside en vellykket baggrund for Den døde mand fra Bethlehem, som på denne måde kommer til at markere en stags velkomst, når man nærmer sig gymnasiet fra naboerne mod øst, Teknisk Skole og Handelsskolen.

Det begyndte med Kasper Heibergs Himmel-Bygning og er nu ved at udvikle sig til en samling af skulpturer af særdeles høj kvalitet, som er tit daglig glæde for gymnasiets elever og lærere, men også til kunstneriske oplevelser for de mange besøgende, som værdsætter de spændende og interessante konnotationer i de valgte værker og kunstnere.

For at give eleverne et indtryk af og fornemmelse for den proces, som blev påbegyndt af Statens Kunstfond og Kasper Heiberg i 1977 og er blevet fortsat af Ny Carlsbergfondet fra 1997, inviteres Erland Knudssøn Madsen hvert andet eller tredje år til at holde foredrag for hele skolen om tilblivelsen af Himmel-Bygning og om de kunstværker, som er kommet til siden hen, og om sammenhængen mellem dem. Mången en elev får ved disse lejligheder øjnene åbnet for endnu flere facetter og kvaliteter i gymnasiets mange kunstværker.

Peter Seebergs ord fra slutningen af 1970'erne, som gjaldt Kasper Heibergs værk, passer på smukkeste vis på hele kunstkomplekset på Thisted Gymnasium & HF-Kursus: det "meddeler sig med det enkle og uudtømmelige. Dets kun tilsyneladende skrøbelighed har en rigdom af associationer indflettet i sin forfinede udarbejdelse, men dets sluttelige virkning på sindet er befriende og vederkvægende ved at pege på lyset, vejret, rummet ..."